

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 30.11.2005
COM(2005) 621 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

**Μέτρα προτεραιότητας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της μετανάστευσης:
Πρώτος απολογισμός μετά το Hampton Court**

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

Μέτρα προτεραιότητας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της μετανάστευσης: Πρώτος απολογισμός μετά το Hampton Court

Η παρούσα ανακοίνωση αποτελεί το σημείο εκκίνησης για τον απολογισμό των εξελίξεων μετά τη συνάντηση των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων που πραγματοποιήθηκε στο Hampton Court στις 27 Οκτωβρίου 2005. Οι συνελθόντες έκαναν έκκληση για μια περιεκτική προσέγγιση των μεταναστευτικών ζητημάτων. Ο Πρόεδρος Barroso ανακοίνωσε μετά το Hampton Court ότι 'η Επιτροπή θα συντάξει έναν κατάλογο με τα μέτρα προτεραιότητας για τη βελτίωση της μετανάστευσης στο ευρύτερο διεθνές πλαίσιο, εστιάζοντας ιδιαίτερα στην περιοχή της Αφρικής'. Εξετάστηκαν οι πτυχές της μετανάστευσης που συνδέονται τόσο με την ασφάλεια όσο και με την ανάπτυξη. Τούτο είναι σύμφωνο με την έκκληση για μια συνεπή προσέγγιση σε πολλές περιοχές, όπως αναφέρεται στα συμπεράσματα για τη μετανάστευση και τις εξωτερικές σχέσεις που υιοθετήθηκαν από το Συμβούλιο στις 21 Νοεμβρίου 2005.

Η Επιτροπή έχει πλήρως δεσμευθεί να εξετάσει όλες τις πτυχές της μετανάστευσης. Οι πρωτοβουλίες για τα ζητήματα μετανάστευσης θα συνεχισθούν, εντός του υφιστάμενου πλαισίου των εργασιών της Επιτροπής στους τομείς της ανάπτυξης, των εξωτερικών σχέσεων - ιδίως της ευρωπαϊκής πολιτικής καλής γειτονίας -, της ελευθερίας, της ασφάλειας, της δικαιοσύνης και της απασχόλησης. Θα πρέπει να διατεθούν όλα τα κατάλληλα μέσα για την εξασφάλιση της επιτυχίας. Με την επιφύλαξη της απόφασης για τις Δημοσιονομικές Προοπτικές, η Επιτροπή είναι έτοιμη να εντείνει τη χρηματοδοτική συνδρομή της στους τομείς που σχετίζονται ή αφορούν άμεσα τη μετανάστευση.

Η ΕΕ έχει αναγνωρίσει με πολλές ευκαιρίες τη σημασία μιας ισορροπημένης και περιεκτικής προσέγγισης, με σκοπό την προώθηση των συνεργειών μεταξύ μετανάστευσης και ανάπτυξης και με βάση μια μακροπρόθεσμη στρατηγική για την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτίων της αναγκαστικής μετανάστευσης. Σε αυτό ακριβώς το πλαίσιο η πολιτική της ΕΕ για τη συνεργασία με σκοπό την ανάπτυξη έχει να διαδραματίσει τον σημαντικότερο ρόλο της.

Η Επιτροπή αναγνωρίζει την ανάγκη για μια συνεπή, συνολική και ισορροπημένη προσέγγιση των ζητημάτων μετανάστευσης, καθώς και το γεγονός ότι η χάραξη μιας σαφούς και συντονισμένης κοινοτικής πολιτικής για τη μετανάστευση αυξάνει την αξιοπιστία της ΕΕ στη διεθνή σκηνή και στις σχέσεις της με τις τρίτες χώρες. Ως προς αυτό, η Επιτροπή πρόκειται να παρουσιάσει μέχρι το τέλος του 2005 ένα σχέδιο δράσης για τη νόμιμη μετανάστευση. Ενώ η μετανάστευση θα πρέπει να αναγνωρισθεί ως πηγή πολιτισμικού και κοινωνικού πλούτου, ιδίως μέσω της συμβολής της στην επιχειρηματικότητα, στην ποικιλότητα και στην καινοτομία, η οικονομική της επίδραση στην απασχόληση και στην οικονομική ανάπτυξη είναι επίσης σημαντική, καθώς αυξάνει την προσφορά εργατικού δυναμικού και συμβάλλει στην αντιμετώπιση των σχετικών φαινομένων ανισοκατανομής. Ακόμη, η μετανάστευση τείνει να έχει συνολικά θετική επίδραση στη ζήτηση αγαθών, οπότε και στη ζήτηση εργατικού δυναμικού. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι πτυχές που συνδέονται με τη νόμιμη μετανάστευση δεν εξετάζονται εκτενώς στην παρούσα ανακοίνωση.

Η παρούσα ανακοίνωση εστιάζεται κυρίως σε ορισμένες πτυχές της διαχείρισης της μετανάστευσης στην περιοχή της Μεσογείου και στην Αφρική, παρά το μέγεθος των προσπαθειών για τη διαχείριση των μεταναστευτικών ρευμάτων από την Ανατολή. Πιο συγκεκριμένα, προσδιορίζει ένα πλαίσιο που ανταποκρίνεται σε διάφορες βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες ενέργειες για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της μετανάστευσης.

Το Πρόγραμμα της Χάγης, το οποίο εγκρίθηκε στις 4 και 5 Νοεμβρίου 2004, περιλαμβάνει ορισμένα φιλόδοξα μέτρα και δεσμεύσεις με σκοπό τη βελτίωση της διαχείρισης της μετανάστευσης. Με τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα (FRONTEX), η ΕΕ απέκτησε ένα σημαντικό εργαλείο για την προώθηση της εφαρμογής της ολοκληρωμένης κοινοτικής πολιτικής για τη διαχείριση των συνόρων από κοινού με τα κράτη μέλη και τις τρίτες χώρες. Επιπλέον δε, την 1^η Σεπτεμβρίου 2005 η Επιτροπή ενέκρινε μια δέσμη πρωτοβουλιών με αντικείμενο τις διάφορες σημαντικές πτυχές της μετανάστευσης, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης, των δεσμών μεταξύ μετανάστευσης και ανάπτυξης και του επαναπατρισμού. Το σχέδιο δράσης για τη νόμιμη μετανάστευση που παρουσίασε η Επιτροπή τον Δεκέμβριο του 2005, καθώς και η ανακοίνωση για την παράνομη μετανάστευση που πρόκειται να εκδοθεί το 2006 θα αποτελέσουν περαιτέρω συνεισφορές στην εμβάθυνση των κοινοτικών πολιτικών στους τομείς αυτούς. Ωστόσο, τα πρόσφατα γεγονότα στη Θέουτα και στη Μελίγια, καθώς και η κατάσταση στη Λαμπεντούζα και στη Μάλτα, όπως και στα νησιά της Ελλάδας αποτελούν σαφείς ενδείξεις για την ανάγκη επείγουσας δράσης.

Η μετανάστευση, εάν τύχει της ορθής διαχείρισης, μπορεί να αποβεί ευεργετική τόσο για την ΕΕ όσο και για τις χώρες προέλευσης. Ωστόσο, με την αύξηση της μετανάστευσης δημιουργείται η πρόκληση της αντιμετώπισης της παράνομης μετανάστευσης και της παράνομης διακίνησης ανθρώπων, καθώς και της πρόληψης των ανθρώπινων τραγωδιών που συχνά ανακύπτουν. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δεσμευθεί να ενισχύσει τις προσπάθειές της για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των προκλήσεων αυτών, επιδεικνύοντας υπευθυνότητα και ισχυρό αίσθημα αλληλεγγύης. Τα κράτη μέλη πρέπει να υποστηρίξουν την ΕΕ στις προσπάθειές της και να συνεργασθούν μεταξύ τους στη διαχείριση των μεταναστευτικών ρευμάτων, ενώ παράλληλα η ΕΕ πρέπει να συνεργασθεί ως εταίρος με τις χώρες προέλευσης και διέλευσης, καθώς και να εξασφαλίσει τα χρηματοδοτικά μέσα για την αρωγή τους.

Οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων που συνήλθαν στο Hampton Court έκαναν έκκληση για ανανέωση των ενεργειών διαχείρισης των μεταναστευτικών ρευμάτων και για την εκπόνηση άμεσων και πρακτικών μέτρων προς λήψη στα πλαίσια εταιρικής σχέσης με τις χώρες προέλευσης και διέλευσης.

Αν και η μετανάστευση αναγνωρίζεται ως ένα παγκόσμιο φαινόμενο, θα πρέπει να εξετασθούν τρεις κατηγορίες ενεργειών:

- Ενίσχυση της συνεργασίας και της δράσης μεταξύ κρατών μελών σε ζητήματα μετανάστευσης.
- Συνεργασία με τις κυριότερες χώρες προέλευσης στην Αφρική.
- Συνεργασία με τις γειτονικές χώρες.

Σε καθέναν από τους τομείς αυτούς αρκετά μέτρα έχουν ήδη ληφθεί, πολιτικές έχουν καταστρωθεί, διάλογος πρόκειται να αρχίσει και σημαντικά χρηματοδοτικά μέσα έχουν ήδη διατεθεί για ένα ευρύ φάσμα πρωτοβουλιών για τη μετανάστευση και την ανάπτυξη. Όμως, πολλά ακόμη μπορούν να γίνουν.

I. Προσέγγιση της μετανάστευσης ως παγκόσμιου φαινομένου

Η ΕΕ έχει να αντιμετωπίσει αρκετές προκλήσεις συνδεδεμένες με τη μετανάστευση από διάφορα μέρη του κόσμου. Με την έννοια αυτή, είναι σημαντικό να μη μας διαφεύγει ότι η Αφρική και οι χώρες της Μεσογείου, αν και βρίσκονται στον πυρήνα της ανακοίνωσης αυτής, δεν είναι παρά δύο μόνο από τις περιοχές προέλευσης μεταναστών. Τα ζητήματα μετανάστευσης αποτελούν σημαντικό μέρος του διαλόγου μεταξύ της ΕΕ και των ανατολικών γειτόνων της, στο πλαίσιο είτε της διεύρυνσης είτε της σταθεροποίησης και της σύνδεσης με τις χώρες των δυτικών Βαλκανίων, καθώς και στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πολιτικής καλής γειτονίας με τα δυτικά Νέα Ανεξάρτητα Κράτη (ΝΑΚ) και των σχέσεων με τη Ρωσία. Ομοίως, η Λατινική Αμερική και η Καραϊβική αποτελούν επίσης πηγή μεταναστευτικών ρευμάτων, η δε διάσκεψη κορυφής ΕΕ-Λατινικής Αμερικής που έχει προγραμματισθεί για τον Μάιο του 2006 στη Βιέννη θα δώσει την ευκαιρία να συζητηθούν μεταναστευτικά ζητήματα που ενδιαφέρουν και τα δύο μέρη. Ακόμη, η Ασία είναι και αυτή σημαντική πηγή μεταναστευτικών ρευμάτων, συμπεριλαμβανόμενων εκείνων της παράνομης μετανάστευσης μέσω της Αφρικής και των γειτονικών με την ΕΕ χωρών.

Η δέσμευση της Ευρώπης να υποστηρίξει τις αναπτυξιακές προσπάθειες των χωρών προέλευσης και διέλευσης μεταναστών αποτελεί προφανή απάντηση στις προαναφερθείσες προκλήσεις. Βοηθώντας στη δημιουργία ευκαιριών διαβίωσης που να αποτελούν εναλλακτική λύση στη μετανάστευση, η κοινοτική αναπτυξιακή πολιτική, με επίκεντρο την εξάλειψη της φτώχειας και την επίτευξη των Αναπτυξιακών Στόχων της Χιλιετίας, συμπεριλαμβανόμενων εκείνων της προώθησης της οικονομικής ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας, της προώθησης της ορθής διακυβέρνησης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμβάλλει στην αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτίων της μετανάστευσης. Ως προς αυτό, η ΕΕ πρέπει να τηρήσει τις πρόσφατες δεσμεύσεις της για αύξηση της αναπτυξιακής βοήθειας τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά, όπως αναφέρεται και στην “Ευρωπαϊκή Συναίνεση για την Ανάπτυξη” καθώς και στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, τον Μάιο του 2005, σχετικά με Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας.

Η αυξανόμενη συνειδητοποίηση της σημασίας των δεσμών μεταξύ μετανάστευσης και ανάπτυξης καταδεικνύεται από τα διοργάνωση ενός διαλόγου υψηλού επιπέδου, τον Σεπτέμβριο του 2006 στο πλαίσιο της 61^{ης} Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. Η Επιτροπή θα συμμετάσχει ενεργά στην προετοιμασία της εκδήλωσης αυτής, έχει δε σκοπό να παρουσιάσει το επόμενο εξάμηνο μια σχετική ανακοίνωση, όπου θα λαμβάνει υπόψη την κοινοτική πολιτική στα ζητήματα μετανάστευσης που σχετίζονται με την ανάπτυξη, στο πλαίσιο ενός εκτενούς διαλόγου για την παγκοσμιοποίηση και την περιφερειακή συνεργασία με τις αναπτυσσόμενες χώρες.

II. Αυξανόμενη επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών

Τα κράτη μέλη ήδη συνεργάζονται σε πολλές πρωτοβουλίες για την καλύτερη διαχείριση της μετανάστευσης. Η σύσταση του οργανισμού FRONTEX εξόπλισε την ΕΕ με το αναγκαίο εργαλείο για να πραγματοποιήσει αποφασιστικά βήματα προς την ενίσχυση της επιχειρησιακής συνεργασίας. Στις προτάσεις της για τις νέες Δημοσιονομικές Προοπτικές, η Επιτροπή ανέλαβε σαφή δέσμευση για την εξασφάλιση σημαντικών χρηματοδοτικών πόρων

με σκοπό την υποστήριξη των προσπαθειών αυτών. Το Πρόγραμμα της Χάγης προσδιορίζει την πρόληψη των ανθρωπιστικών τραγωδιών που συμβαίνουν στη Μεσόγειο και της παράνομης μετανάστευσης ως το πλέον επείγον ζήτημα, καλεί δε τα κράτη μέλη να εντείνουν τη συνεργασία τους. Για να υπάρξει ανταπόκριση σε αυτή την έκκληση, θα πρέπει να αναληφθούν οι εξής βραχυπρόθεσμες ενέργειες:

- **FRONTEX:**

- Ο οργανισμός αυτός θα πρέπει να εφαρμόσει επείγοντως, και με προτεραιότητα, τα μέτρα διαχείρισης των συνόρων που προβλέπονται στο πρόγραμμα εργασίας του για το 2006, έτσι ώστε να καταπολεμηθεί η παράνομη μετανάστευση στην περιοχή της Μεσογείου, ιδίως με πειραματικά σχέδια και από κοινού επιχειρήσεις.
- Τον Μάιο του 2006 θα υποβάλει στο Συμβούλιο μια έκθεση ανάλυσης κινδύνων για την Αφρική.
- Θα του ζητηθεί να αρχίσει το 2006 μια μελέτη για τις δυνατότητες ενίσχυσης του ελέγχου και της επιτήρησης της Μεσογείου. Η μελέτη αυτή θα εξετάσει τη σκοπιμότητα δημιουργίας ενός **μεσογειακού δικτύου παράκτιων περιπολιών**. Το δίκτυο αυτό θα μπορούσε να εξασφαλίσει τη διαρκή επαφή και συνεργασία μεταξύ των αρχών των κρατών μελών για την επιτήρηση των συνόρων, καθώς και μεταξύ των υπηρεσιών έρευνας και διάσωσης εάν χρειάζεται, ενώ θα συνδέεται και με ανάλογες υπηρεσίες της Βόρειας Αμερικής που θα μπορούσαν να λάβουν μέρος στην εφαρμογή του σχεδίου αυτού. Για την προώθηση της έγκαιρης έναρξης της λειτουργίας του εν λόγω δικτύου, ο FRONTEX θα αρχίσει να εφαρμόζει ένα πειραματικό σχέδιο για την οργάνωση της καθημερινής λειτουργίας ενός δικτύου εθνικών σημείων επαφής στα κράτη μέλη για τον έλεγχο και την επιτήρηση των εξωτερικών θαλάσσιων συνόρων στη Μεσόγειο. Παράλληλα, ο FRONTEX, από κοινού με τα κράτη μέλη, θα πρέπει να οργανώσει πειραματικά σχέδια με σκοπό την καλύτερη επόπτευση των θαλάσσιων κοινοτικών συνόρων. Εάν τα αποτελέσματα είναι θετικά, το δίκτυο αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση για μια μονιμότερη δομή στο πλαίσιο του FRONTEX, η οποία θα προωθεί τη συνεργασία μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων μερών στον χώρο της Μεσογείου, ανατολικής και δυτικής. Στις προσπάθειες αυτές θα ήταν σημαντικό να χρησιμοποιούνται οι νέες τεχνολογίες. Η ΕΕ πρέπει να εξετάσει την τεχνική σκοπιμότητα της δημιουργίας ενός συστήματος επιτήρησης με τελικό σκοπό την κάλυψη ολόκληρης της Μεσογείου, οπότε θα διαθέτει τα αναγκαία μέσα για την παρακολούθηση της παράνομης μετανάστευσης και τη διάσωση ανθρώπων έγκαιρα και αποτελεσματικά.
- Δίκτυα Συνδέσμων Μετανάστευσης: Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή θα προωθήσουν την κινητοποίηση των Συνδέσμων Μετανάστευσης (ΣΜ) που είναι τοποθετημένοι και έχουν την ευθύνη για τις επαφές με τις κυριότερες χώρες προέλευσης και διέλευσης, καθώς και τη δημιουργία περιφερειακών δικτύων ΣΜ. Οι ΣΜ που βρίσκονται στις σημαντικότερες αφρικανικές χώρες προέλευσης και διέλευσης, σε συνεργασία με εκείνους που είναι ήδη παρόντες στις χώρες της Μεσογείου, θα αναφέρουν, σε στενή συνεργασία και με τις αντιπροσωπείες της ΕΕ, σχετικά με την κατάσταση της παράνομης μετανάστευσης και διακίνησης ανθρώπων προς την ΕΕ στις σημαντικότερες χώρες, έτσι ώστε να

προετοιμασθεί η συνεργασία της ΕΕ με τις χώρες αυτές. Οι εκθέσεις τους θα υποβληθούν προς την Επιτροπή και το Συμβούλιο έως τον Μάιο του 2006.

- Ομάδες ταχείας αντίδρασης: Η Επιτροπή θα παρουσιάσει έως την άνοιξη του 2006 πρόταση για τη δημιουργία ομάδων εθνικών εμπειρογνομόνων ικανών για την παροχή τεχνικής και επιχειρησιακής βοήθειας για τους συνοριακούς ελέγχους από τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν εξαιρετικής έντασης μεταναστευτικές πιέσεις ή ρεύματα.
- **Η αντιμετώπιση της μετανάστευσης στην περιοχή της Μεσογείου και το δίκαιο της θάλασσας:** Η Επιτροπή θα παρουσιάσει έως τον Μάρτιο του 2006 την ανάλυσή της για τις ισχύουσες διεθνώς νομοθετικές πράξεις του δικαίου της θάλασσας και για την αποτελεσματικότητά τους στην καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης.

III. Διάλογος και συνεργασία με την Αφρική, και ιδίως με τις υποσαχάριες χώρες προέλευσης

Η μετανάστευση, με την κατάλληλη διαχείριση, μπορεί να αποτελέσει θετική δύναμη ανάπτυξης τόσο στην Αφρική όσο και στην Ευρώπη. Στα συμπεράσματά του της 21^{ης} Νοεμβρίου, το Συμβούλιο χάραξε τις πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή των προτάσεων που παρουσιάστηκαν από την Επιτροπή στην ανακοίνωσή της για τη μετανάστευση και την ανάπτυξη την 1^η Σεπτεμβρίου 2005. Η Επιτροπή, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, θα διαδραματίσει ενεργό ρόλο στην προώθηση μιας ολοκληρωμένης και συνεπούς προσέγγισης και θα λάβει μέτρα για τη χωρίς χρονοτριβή έναρξη της εφαρμογής τους, συμπεριλαμβανόμενης της ενθάρρυνσης της συμμετοχής των ίδιων των μεταναστών.

Όπως συμφωνήθηκε στα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την κοινοτική στρατηγική για την Αφρική στις 21 Νοεμβρίου 2005, η ΕΕ θα αναπτύξει προσεγγίσεις για τη μετανάστευση με σκοπό τη βελτιστοποίηση των οφελών της μετανάστευσης για όλους τους εμπλεκόμενους, μέσα σε ένα πνεύμα εταιρικής συνεργασίας και με τα ακόλουθα στοιχεία:

- έναν ισορροπημένο διάλογο για ένα ευρύ φάσμα μεταναστευτικών ζητημάτων, στο πλαίσιο εταιρικής σχέσης με την Αφρικανική Ένωση, τις τοπικές οργανώσεις και τα αφρικανικά κράτη·
- τη δημιουργία δυνατοτήτων καλύτερης διαχείρισης της μετανάστευσης, μαζί με την παροχή τεχνικής και χρηματοδοτικής συνδρομής (μετά από συμφωνία στο πλαίσιο των νέων στρατηγικών εγγράφων ανά χώρα)·
- την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτίων της μετανάστευσης, όπως είναι η φτώχεια και η ανασφάλεια·
- την καλλιέργεια των δεσμών μεταξύ μετανάστευσης και ανάπτυξης, π.χ. με την προώθηση ασφαλέστερων, ευκολότερων και φθηνότερων εμβασμάτων, τη διευκόλυνση του ρόλου των μελών της διασποράς ως παραγόντων ανάπτυξης, την αναζήτηση λύσεων για την προσωρινή ή κυκλική μετανάστευση, τον μετριασμό της επίδρασης της απώλειας εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού σε ευαίσθητους τομείς·
- την καταπολέμηση της εκμετάλλευσης και της παράνομης διακίνησης ανθρώπων, καθώς και της παράνομης μετανάστευσης, συμπεριλαμβανόμενων των υποχρεώσεων επανεισδοχής, όπως προβλέπεται, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 13 της Συμφωνίας του Κοτονού·

- την ενίσχυση της προστασίας των απομακρυνθέντων από τις εστίες τους και των προσφύγων, καθώς και τη βελτίωση της πρόσβασης τους σε βιώσιμες λύσεις, σύμφωνα με τις ισχύουσες διεθνώς νομοθετικές πράξεις.

Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει να επιδιωχθούν κατά προτεραιότητα τα εξής:

- Αντιμετώπιση της μετανάστευσης ως αναπόσπαστου μέρους του πολιτικού διαλόγου μεταξύ ΕΕ, Αφρικανικής Ένωσης και λοιπών περιφερειακών οργανώσεων. Το έργο που έχει αναληφθεί από την Αφρικανική Ένωση αποτελεί εξαιρετική ευκαιρία συνεργασίας μεταξύ αυτής και της ΕΕ, σε ένα πνεύμα εποικοδομητικής εταιρικής σχέσης γύρω από πολλά μεταναστευτικά ζητήματα που παρουσιάζουν ενδιαφέρον και για τις δύο ηπείρους.
- Υπουργική διάσκεψη ΕΕ-Αφρικής: Λόγω της σπουδαιότητας της ανάπτυξης μιας σαφούς κοινής πολιτικής προσέγγισης, κατά το πρώτο εξάμηνο του 2006 θα πραγματοποιηθεί υπουργική διάσκεψη για τη μετανάστευση μεταξύ Αφρικής και ΕΕ.
- Πρωτοβουλία για τους μεταναστευτικούς άξονες: Θα πρέπει να ενθαρρυνθούν κοινές πρωτοβουλίες για την εκπόνηση μιας στρατηγικής και επιχειρησιακής συνεργασίας μεταξύ των χωρών προέλευσης, διέλευσης και προορισμού, έτσι ώστε η διαχείριση της μετανάστευσης να είναι αποτελεσματικότερη κατά μήκος των βασικών μεταναστευτικών αξόνων. Ο διάλογος αυτός, βασιζόμενος στην αλληλεγγύη, θα μπορούσε να καλύπτει ενέργειες με σκοπό την επιτυχή έκβαση της νόμιμης μετανάστευσης και παράλληλα να εξασφαλίζει την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και διακίνησης ανθρώπων.
- Διάλογος με τις σημαντικότερες χώρες προέλευσης: Τα μεταναστευτικά ζητήματα θα συζητούνται στο πλαίσιο του διαλόγου με τις χώρες ΑΚΕ. Εφόσον κρίνεται ενδεδειγμένο, θα προσδιορίζονται συγκεκριμένες ενέργειες στον τομέα της μετανάστευσης και της ανάπτυξης, στο πλαίσιο του διαλόγου σχετικά με τα νέα στρατηγικά έγγραφα ανά χώρα και σε εταιρική σχέση με τις εμπλεκόμενες χώρες. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να αποδίδεται ιδιαίτερη προσοχή στους εξής συγκεκριμένους τομείς:
 - **Εμβάσματα:** Η ΕΕ λαμβάνει μέτρα με σκοπό την ενίσχυση του ανταγωνισμού στην κοινοτική αγορά των πληρωμών¹. Τούτο αναμένεται να επιδράσει θετικά στην αγορά των εμβασμάτων και να μειώσει τα σχετικά έξοδα μέσω της βελτίωσης της πρόσβασης στην αγορά και στον ανταγωνισμό. Ακόμη, είναι δυνατόν να συμβάλει στην καλλιέργεια της διαφάνειας και στην υποστήριξη καινοτόμων συστημάτων μεταφοράς χρημάτων. Επιπλέον δε, η ΕΕ θα πρέπει να εργασθεί για τη βελτίωση της χρηματοοικονομικής διαμεσολάβησης στις χώρες προέλευσης, έτσι ώστε να διευκολυνθεί η ανάπτυξη του τομέα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της λειτουργίας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων από μικροοικονομική άποψη.
 - **Δημιουργία δυνατοτήτων** ως προς τη διαχείριση της μετανάστευσης: Η ΕΕ και οι αναπτυσσόμενες χώρες θα πρέπει να ενισχύσουν περαιτέρω τη συνεργασία τους στον τομέα της διαχείρισης της μετανάστευσης, π.χ. βελτιώνοντας την εθνική νομοθεσία και τη διαχείριση της νόμιμης μετανάστευσης και της παροχής

¹ Βλέπε το σχέδιο οδηγίας για τις υπηρεσίες πληρωμών, το οποίο πρόκειται κατ' αρχήν να εκδοθεί την 1η Δεκεμβρίου 2005.

ασύλου, καθιστώντας την εθνική νομοθεσία αποτελεσματικότερη στην πρόληψη και καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και στην ενίσχυση της καταπολέμησης των εγκληματικών δραστηριοτήτων, της οργανωμένης εγκληματικότητας και της διαφθοράς, δημιουργώντας τους κατάλληλους θεσμούς και παρέχοντας τεχνική βοήθεια για την ενίσχυση των δυνατοτήτων των αναπτυσσόμενων χωρών ως προς την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης και εκμετάλλευσης ανθρώπων, δημιουργώντας δυνατότητες στον τομέα της παροχής θεωρήσεων και διαχείρισης των συνόρων, συμπεριλαμβανομένης της παροχής εξοπλισμού όπου απαιτείται, αλλά με όλες τις αναγκαίες προφυλάξεις, ιδίως ως προς την πιθανή κατάχρησή του.

- **Διαχείριση των μεταναστευτικών ρευμάτων και δεξιοτήτων:** Για να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση για τις νόμιμες μεταναστευτικές οδούς στα κράτη μέλη - όπως προτείνεται στην παράγραφο 6 των συμπερασμάτων του Συμβουλίου για τη μετανάστευση και τις εξωτερικές σχέσεις -, η Επιτροπή θα διαθέσει στα κράτη μέλη μίαν επισκόπηση των δυνατοτήτων και διαδικασιών της νόμιμης μετανάστευσης και θα αξιολογήσει τις πιθανές μεθόδους αύξησης της ευαισθητοποίησης στις χώρες προέλευσης. Η ΕΕ και οι εμπλεκόμενες χώρες προέλευσης θα πρέπει να καθορίσουν και να υποστηρίξουν τα σχέδια μέσω των οποίων μπορεί να ευνοηθεί η νόμιμη μετακίνηση σπουδαστών, ερευνητών και εργαζόμενων, σε μόνιμη ή προσωρινή βάση. Ακόμη, η Επιτροπή θα παρουσιάσει σύντομα προτάσεις για την αντιμετώπιση της κρίσης σε ανθρώπινους πόρους που παρατηρείται στον τομέα της υγείας στην Αφρική, κρίσης που οφείλεται εν μέρει στη διαρροή εγκεφάλων προς την ΕΕ. Μια άλλη προτεραιότητα θα πρέπει να είναι η πρόληψη και καταπολέμηση της παράνομης εργασίας, όπου η ΕΕ και οι εντοπισμένες σημαντικότερες χώρες θα πρέπει να αρχίσουν να συνεργάζονται με ανταλλαγή εμπειριών και εμπειρογνωμοσύνης.
- **Βελτίωση της ενσωμάτωσης στις χώρες προορισμού:** Θα πρέπει να καταβληθούν πρόσθετες προσπάθειες από τα κράτη μέλη για την εξασφάλιση αποτελεσματικής και βιώσιμης ενσωμάτωσης των μεταναστών, με αναγνώριση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων τόσο των μεταναστών όσο και των χωρών προορισμού. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην ανάγκη διευκόλυνσης της μετάβασης σε νέες συνθήκες και της έγκαιρης ενσωμάτωσης των μεταναστών που φθάνουν νόμιμα καθώς και των αιτούντων άσυλο, μέσω της εξασφάλισης των κατάλληλων όρων υποδοχής καθώς και, εφόσον τούτο είναι δυνατόν, μαθημάτων κατάρτισης πριν από την άφιξη. Ομοίως, θα πρέπει να υποστηριχθούν προγράμματα για την αύξηση της ευαισθητοποίησης των κρατών μελών σχετικά με τις δυνατότητες συμβολής της μετανάστευσης στην ανάπτυξη των κοινωνιών υποδοχής. Είναι επίσης σημαντικό να αναγνωρισθεί ο δεσμός μεταξύ των μελών της διασποράς και των χωρών προέλευσής τους.

IV. Συνεργασία με τις γειτονικές χώρες

Η ενίσχυση της συνεργασίας σε μεταναστευτικά ζητήματα με τις γειτονικές στην ΕΕ χώρες είναι ουσιώδους σημασίας και πρέπει να λαμβάνει υπόψη τον διπλό τους ρόλο, ως χωρών προέλευσης και διέλευσης. Για τις χώρες εκείνες που έχουν ήδη διαπραγματευθεί ένα σχέδιο δράσης, η ευρωπαϊκή πολιτική καλής γειτονίας παρέχει και στις δύο πλευρές ένα συγκροτημένο πλαίσιο διαλόγου, καθώς και μια εξειδικευμένη υποεπιτροπή. Αυτή η από κοινού προσέγγιση έχει ήδη επιτρέψει στην ΕΕ να δίδει εξατομικευμένες απαντήσεις στα αιτήματα και στις ανησυχίες που εκφράζονται σε διμερές επίπεδο από τους γειτονικούς της

εταίρους, όπως και στις εθνικές τους ευαισθησίες. Για όσες χώρες δεν έχουν ακόμη διαπραγματευθεί ένα σχέδιο δράσης, οι συμφωνίες σύνδεσης καθώς και οι συμφωνίες εταιρικής σχέσης και συνεργασίας παρέχουν τη νομική βάση για περαιτέρω δράση και διάλογο.

Στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, του Νότιου Καυκάσου και της Κεντρικής Ασίας, παρεσχέθη κατά τα τελευταία έτη, στο πλαίσιο προγραμμάτων τόσο διμερών όσο και περιφερειακής βοήθειας, χρηματοδοτική συνδρομή για τη βελτίωση της διαχείρισης των συνόρων. Η Επιτροπή προτίθεται να συνεχίσει στον τομέα αυτόν την παροχή χρηματοδοτικής συνδρομής στο πλαίσιο των μελλοντικών προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Μέσου Γειτονίας και Εταιρικής Σχέσης ανά χώρα και ανά περιφέρεια.

Η σύναψη συμφωνιών επανεισδοχής αποτελεί σημαντικό μέρος της περιεκτικής προσέγγισης της μετανάστευσης. Κατά την εφαρμογή των συμφωνιών αυτών, πρέπει να δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και να εξασφαλίζεται αλληλεγγύη και εταιρική συνεργασία με τις γειτονικές χώρες.

Οι γειτονικοί εταίροι της ΕΕ, και ιδίως οι χώρες EUROMED, πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειές τους, σε πνεύμα εποικοδομητικής εταιρικής συνεργασίας, για τη βελτίωση και τη διαχείριση της μετανάστευσης. Μέσα στο ήδη δημιουργηθέν πολιτικό πλαίσιο, θα πρέπει να αναληφθούν οι ακόλουθες ενέργειες:

- Η ΕΕ θα συνεργασθεί με τις βορειοαφρικανικές και λοιπές γειτονικές χώρες με σκοπό να τις συνδράμει στις προσπάθειές τους για καλύτερη διαχείριση της μετανάστευσης, συμπεριλαμβανόμενης της βοήθειας για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους στο πλαίσιο της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 και των λοιπών διεθνών νομοθετικών πράξεων περί διεθνούς προστασίας, για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και διακίνησης ανθρώπων και της προώθησης νόμιμων μεταναστευτικών οδών. Η ΕΕ θα υποστηρίξει τις χώρες αυτές διαθέτοντας τεχνικούς εμπειρογνώμονες, αυξάνοντας την εφαρμογή προγραμμάτων αδελφοποίησης, παρέχοντας επαγγελματική κατάρτιση και τον εκάστοτε απαιτούμενο εξοπλισμό, καθώς και υποστηρίζοντας χρηματοδοτικά τις πρωτοβουλίες των εταίρων της στη Μεσόγειο. Για να ενισχυθούν οι προσπάθειες της ΕΕ για την παροχή διεθνούς προστασίας, η Επιτροπή, με ανακοίνωσή της της 1^{ης} Σεπτεμβρίου 2005, ενθαρρύνει την εκπόνηση προγραμμάτων περιφερειακής προστασίας.
- Νόμιμη μετανάστευση: Η Επιτροπή θα εξετάσει τη δημιουργία κατάλληλης ροής πληροφοριών για τη νόμιμη μετανάστευση με τις ενδιαφερόμενες γειτονικές χώρες. Κύριος στόχος της θα είναι η συλλογή, με συγκροτημένο τρόπο, πληροφοριών για την προσφερόμενη εργασία και για τα διαθέσιμα στους μεσογειακούς εταίρους προσόντα. Τούτο θα μπορούσε να συμβάλλει και στην ενημέρωση των εταίρων σχετικά με τις ευκαιρίες απασχόλησης στην Ευρώπη, καθώς και σχετικά με τις διαδικασίες που εφαρμόζονται για την αίτηση εργασίας στα κράτη μέλη. Θα πρέπει πάντως να τηρείται η αρχή της κοινοτικής προτίμησης, καθώς είναι σαφές ότι πρέπει πρωτίστως να αξιοποιείται πλήρως το ανθρώπινο δυναμικό της ΕΕ.
- Υπουργική σύσκεψη EUROMED: Το ταχύτερο δυνατόν εντός του 2006, θα πραγματοποιηθεί σύσκεψη EUROMED των υπουργών ΔΕΥ, με αντικείμενο τη δικαιοσύνη, την ασφάλεια, τη μετανάστευση και την κοινωνική ενσωμάτωση.
- Δίκτυο παράκτιων περιπολιών της Μεσογείου: Για να γίνει το δίκτυο αυτό (βλέπε ανωτέρω) όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερο, θα πρέπει να επεκταθεί αμέσως μόλις

τούτο καταστεί τεχνικά εφικτό και στις μεσογειακές τρίτες χώρες. Το 2006 πρόκειται να αρχίσει ένα δοκιμαστικό σχέδιο, το οποίο θα διερευνήσει τις δυνατότητες ενεργού συμμετοχής των χωρών αυτών στην υλοποίηση της πρωτοβουλίας αυτής.

- Μαρόκο: Ενίσχυση των προσπαθειών της ΕΕ για την αρωγή της χώρας αυτής στη διαχείριση της μετανάστευσης, ιδίως μέσω της αποτελεσματικής εφαρμογής σχεδίων για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ανθρώπων, της ολοκλήρωσης των διαπραγματεύσεων για τη συμφωνία επανεισδοχής ΕΚ-Μαρόκου και της βελτίωσης των ελέγχων των νότιων και των ανατολικών συνόρων.
- Αλγερία: Προώθηση της συνεργασίας με την Αλγερία βάσει των διατάξεων περί μετανάστευσης, συμπεριλαμβανόμενης της νόμιμης, που περιέχονται στη Συμφωνία Σύνδεσης ΕΚ-Αλγερίας, έλεγχος της παράνομης μετανάστευσης και ανοικτές διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμφωνίας επανεισδοχής ΕΚ-Αλγερίας. Μια πρώτη σύσκεψη θα πρέπει να πραγματοποιηθεί στις αρχές του 2006.
- Λιβύη: Με γνώμονα τη σημαντική πρόοδο που έχει επιτευχθεί στις σχέσεις ΕΕ-Λιβύης, τον Δεκέμβριο θα πραγματοποιηθεί μια πρώτη ειδικού σκοπού συνάντηση ανώτερων αξιωματούχων και θα συμφωνηθεί το σχέδιο δράσης ΕΕ-Λιβύης για την παράνομη μετανάστευση. Αυτό το σχέδιο δράσης θα περιλαμβάνει συνεργασία για την έρευνα και διάσωση στη Μεσόγειο και στη Σαχάρα. Θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα για την εφαρμογή κατά το 2006 διαφόρων σχεδίων που περιλαμβάνονται σε αυτό το σχέδιο δράσης.
- Διάλογος ΕΕ-Μεσογείου για τη μετανάστευση: Θα πρέπει να διερευνηθούν οι τρόποι διευκόλυνσης αυτών των διμερών και πολυμερών πρωτοβουλιών συνεργασίας. Οι σχετικές εργασίες, με πλήρη τήρηση των υφιστάμενων πολιτικών και θεσμικών πλαισίων, τα οποία επιτρέπουν ευέλικτες διαπεριφερειακές πρωτοβουλίες, και με αποφυγή των αλληλεπικαλύψεων, θα μπορούσαν επωφελώς να λάβουν υπόψη την εμπειρία του διεξαγόμενου ανεπίσημου διαλόγου 5+5 σε επίπεδο υπουργών της Δυτικής Μεσογείου, ο οποίος συνδέεται με το γενικό πλαίσιο της διαδικασίας της Λισαβόνας και των τεχνικών υποεπιτροπών. Ακόμη, θα μπορούσαν να επιδιώξουν τον εντοπισμό ζητημάτων κοινού ενδιαφέροντος για περαιτέρω συνεργασία, σε τομείς όπως η καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και της παράνομης διακίνησης ανθρώπων.
- Εντατικοποίηση της έρευνας: Για να βελτιωθεί η κατανόηση των μεταναστευτικών ρευμάτων, των αιτίων και των συνεπειών τους για τις χώρες προέλευσης, διέλευσης και προορισμού, οι ενέργειες που έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο του σκέλους περί μετανάστευσης του περιφερειακού προγράμματος ΔΕΥ I MEDA θα συνεχισθούν και θα παγιωθούν περαιτέρω, με σκοπό την επίτευξη συντονισμού με το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τη Μετανάστευση (ΕΔΜ).

Συμπέρασμα:

Οι προαναφερθείσες ενέργειες προτεραιότητας αποτελούν σημαντικό βήμα προς τη βελτίωση της διαχείρισης της μετανάστευσης, κάνοντας καλύτερη και περισσότερο συντονισμένη χρήση των διαθέσιμων κοινοτικών μέσων και πολιτικών. Η Επιτροπή θα εργασθεί ως στενός εταίρος με τα κράτη μέλη και τις τρίτες χώρες με σκοπό την περαιτέρω ανάπτυξη των ενεργειών αυτών, μέσα σε ένα γνήσιο πνεύμα αλληλεγγύης και εταιρικής συνεργασίας. Με τον τρόπο αυτόν, η ΕΕ θα είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις ευκαιρίες που παρέχει η μετανάστευση και να δώσει τις ενδεδειγμένες απαντήσεις στις προκλήσεις που απορρέουν από αυτή. Η παρακολούθηση των προτεινόμενων πρωτοβουλιών αναμένεται να επιτρέψουν

στην Επιτροπή να αναφερθεί στο Συμβούλιο σχετικά με τα πρώτα αποτελέσματα των πρωτοβουλιών αυτών μέχρι το τέλος του 2006. Τα αποτελέσματα αυτά θα πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την επανεξέταση των γενικών προτεραιοτήτων στο πλαίσιο της μεσοπρόθεσμης επανεξέτασης του προγράμματος της Χάγης.
